

Forslaget til endring av miljøbestemmelsen i anskaffelsesregelverket

Cathrine Loennecken, Direktør Anskaffeler

Om Bane NOR – bærekraftig transport og samfunnsutvikling

An aerial photograph of a high-speed train traveling through a lush green landscape. The train is positioned on the right side of the frame, moving away from the viewer. The surrounding area is filled with vibrant green fields and rolling hills. In the background, a small town or village is visible, nestled among more hills. The sky is clear and blue, suggesting a bright, sunny day. The overall scene conveys a sense of modern transportation integrated with nature.

VÅR VISJON

Mer på skinner setter
mindre spor

Vi har ansvar for jernbanenettet i Norge:

Trygg, bærekraftig
og forutsigbar
transport.

For deg som reiser, og for
togselskapene.

Vår oppgave er å sørge for
tilgjengelig
jernbane-
infrastruktur,
effektive og brukervennlige
tjenester, inkludert utvikling av
knutepunkt og godsterminaler.

Jernbanen og knutepunktene
har en nøkkelrolle i fremtidens
grønne reisekjeder

Dette er Bane NOR

Hvem gjør hva i jernbanen?

Tilsyn

SJT
statens jernbanetilsyn

Forvalter, drifter og utvikler infrastruktur og knutepunkt

BANE NOR

Kjører togene

Togselskapene

Persontrafikk: 7
Godstrafikk: 12

Vedlikeholder togene

Flere selskaper

Leaser ut togmateriell

Norske tog og Railpool

Billettsalg og nasjonal reiseplanlegger

ENTUR

Vedlikehold og utbygging av infrastruktur

Via leverandører og entreprenører

På skinner mot en grønnere fremtid

Bærekraft – mer enn klima og miljø

Statens mål

Bærekraft er gjennomgående

Forventninger

Klima, naturmangfold og økosystemer.
Risikostyring, åpenhet og rapportering.
Arbeidsvilkår.

Prinsipper

Staten som en mer aktiv eier

Begrunnelser

Bærekraftig og mest mulig effektiv oppnåelse av sektorpolitiske mål

Three light-colored wooden blocks are arranged in a row on a vibrant green lawn. Each block has a large, bold, black letter on its top face and a corresponding full word in smaller, bold, black capital letters on its front face. The background is a soft-focus green field under bright, natural light.

E

ENVIRONMENTAL

S

SOCIAL

G

GOVERNANCE

Klima og miljø

- Sirkulærøkonomi; gjenbruk av masser og jernbaneteknisk materiell, resirkulering
- Direkte klimagassutslipp (fossile kilder) og indirekte (materiell) fra aktiviteter
- Miljøpåvirkning fra vegetasjonsrydding, gravearbeid, drenering og avfallshåndtering
- Energieffektivitet; banestrømforsyning og omformerstasjoner
- Fornye eksisterende versus bygge ny infrastruktur

Sosiale forhold

- Arbeidsrettigheter
- Menneskerettigheter
- Mangfold og likestilling
- Lærlinger og fagarbeider
- Sikkerhet i og ved spor
- HMS, hendelser

Økonomi og virksomhetsstyring

- Forebygging av økonomisk kriminalitet
- Antikorrupsjon
- Habilitet
- Aktsomhetsvurderinger leverandørporteføljen
- Skatt, kapitalstruktur og utbytte
- Selskapsledelse, risikostyring
- Ansvarlig virksomhet
- Åpenhet og rapportering alle temaer
- Lønn og godtgjørelse
- Organisering og kultur

Forslaget til endring av miljø- bestemmelsen i anskaffelses- regelverket

- *500 anskaffelser per år*
- *21 mrd. kr. per år*

- *Entrepriser*
- *Drifts- og vedlikeholdsavtaler*
- *Mindre vare- og tjenesteavtaler*
- *IKT-anskaffelser*
- *Jernbaneteknisk materiell*
- *Skinnegående kjøretøy*
- *Elektromekanisk utstyr*

- *750 anskaffelser per år*
- *30 mrd. kr. per år*

- *Entrepriser*
- *Drifts- og vedlikeholdsavtaler*
- *Mindre vare- og tjenesteavtaler*
- *IKT-anskaffelser*

Økt miljøfokus er bra, men fleksibiliteten må bevares

- Positive til økt miljøfokus i offentlige anskaffelser
- Men krav om at miljø skal vektes med 30 % i de aller fleste anskaffelser er **ikke** det beste virkemiddel for å oppnå miljøgevinster
- Offentlige oppdragsgivere må bevare fleksibilitet til å velge en kombinasjon av virkemidler som gir størst mulig miljøgevinst i de ulike anskaffelser
- Sikre fokus mot virkemidler som monner mest, i motsetning til hva som er lett å måle/telle i anskaffelsesfasen

Rettslig vurdering av krav om vekting av miljø med 30% (alt. 1 og 2)

- Vanskelig å finne gode tildelingskriterier innen miljø som kan forsvare en vekt på 30 %
- En slik vekting kan bli altfor stor i forhold til hva som skiller tilbudene (dokumenteres på tilbudstidspunktet)
- Kravet vil kunne være uproporsjonalt, usaklig og ikke egnet til å skille tilbudene fra hverandre på en slik måte at forskjeller i gjenspeiles i evalueringen
- Ikke egnet til å identifisere det beste tilbudet
- Vil kunne stride mot de grunnleggende anskaffelsesrettslige prinsippene

Ved totalentrepriser vil det kunne slå særlig uheldig ut

- Prosjektene er langvarige, gjelder betydelige pengebeløp, krever spesialkompetanse innen ulike tekniske disipliner, prosjektering og prosjektledelse
 - modnes frem *etter* kontraktsignering.
 - Effektuttaket er avhengig av detaljprosjektering, optimaliseringsarbeid, tekniske løsninger, gjennomføringsplan og logistikk som først kan ferdigstilles *etter* kontraktsinngåelsen
 - Miljøpåvirkning avhenger av gjennomføringsplan og tekniske løsninger
- I den grad miljø også skal evalueres som et tildelingskriterium, er det viktig at tilbudte løsninger sees i sammenheng med øvrige kvalitative sider av tilbudet, og ikke evalueres separat.
- En kombinasjon av minstekrav og kontraktskrav er betydelig mer egnet som virkemidler til å oppnå miljøformål

«Det er ikke miljøklassen på maskinparken, men hvor mange hundre tusen kubikkmeter med stein og masser som sprenges, transporteres, deponeres og må erstattes med pukk som utgjør miljøpåvirkningen, og hvordan logistikken planlegges og materialer brukes»

- Finne egnete tildelingskriterier som gir god miljøeffekt og som samtidig er mulig å dokumentere og evaluere på tilbudstidspunktet
- Sette riktige miljøkrav som gir varig effekt
- Anvarliggjøre byggherrer og leverandører for innovasjon og utvikling

Forslag til alternativ bestemmelse i forsyningsforskriften § 7-9

«Oppdragsgivere som nevnt i §1-2 første ledd bokstav a til d skal legge vekt på å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger ved sine anskaffelser. Offentlige oppdragsgivere skal, der dette er forholdsmessig og hensiktsmessig, stille miljøkrav eller kriterier på minst to av følgende trinn i anskaffelsesprosessen for å oppnå denne effekten:

- a) Kvalifikasjonskrav*
- b) Kravspesifikasjon*
- c) Tildelingskriterium*
- d) Kontraktsvilkår*

Oppdragsgivere skal vurdere og begrunne hvilke miljøkrav og kriterier som er relevante for anskaffelsen.

På områder med vesentlig miljøbelastning skal oppdragsgivere vekte miljøhensyn på en måte som sikrer at miljø er gitt relevant vekt ved anskaffelsen. Miljøhensyn kan inngå som et moment i vurderingen av kvalitative sider ved tilbudet for å sikre sammenheng med øvrige vurderingstema, dersom anskaffelsens karakter gjør dette hensiktsmessig.

Oppdragsgiver skal sikre oppfølgingsmekanismer av miljøkrav i alle kontrakter. I langvarige kontrakter skal det som hovedregel vurderes sertifiseringsordninger og/eller inntas insentiver (bonus/malus) til videre forbedring og reduksjon av miljøbelastningen. Oppdragsgiver kan under anskaffelsen og gjennomføringen av kontrakten åpne for innovasjon og justeringer av ytelsen for å oppnå en ytterligere reduksjon i miljøbelastningen.»

Forslag til alternativ bestemmelse i forsyningsforskriften § 7-9

- Miljøhensyn skal vektlegges i alle anskaffelser (både over og under terskelverdi), under forutsetning av at dette er i tråd med overordnede prinsipper i anskaffelsesregelverket som forholdsmessighet og saklighet. Oppdragsgivere skal vektlegge miljø, men må avpasse vekten til totaliteten i den konkrete anskaffelsen.
- Miljøkrav og kriterier skal utformes slik at de oppnår å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å stille et miljøkrav i to ulike trinn av anskaffelsesprosessen dersom valgte krav/kriterier ikke er egnet til å oppnå denne effekten.
- Det foreslås en begrunnelses- og dokumentasjonsplikt, for å sikre at miljøkrav er vurdert, og at man har innarbeidet miljøhensyn i anskaffelsen der potensialet for miljøbesparelser er størst.
- Løsningen bidrar til en effektiv bruk av samfunnets ressurser, og sikrer ivaretagelse av anskaffelsens særtrekk.
- På områder med vesentlig miljøbelastning bør miljøhensyn gis relevant vekt, handlingsrom ivaretas gjennom evaluering
- Tydeliggjøring av oppdragsgivers plikt til å følge opp at miljøkravene overholdes i gjennomføringsfasen, eksempelvis gjennom en handlingsplan.

Felles initiativ og samarbeid

Breeam Infrastructure

PRESSEMELDING - 20. MARS 2023 17:52

Bane NOR, Nye Veier og Statens vegvesen inngår samarbeid med Grønn Byggallianse for økt bærekraft i anleggssektoren

Mandag 20. mars signerte Bane NOR, Nye Veier og Statens vegvesen en samarbeidsavtale med Grønn Byggallianse om å styrke innsatsen for økt bærekraft i anleggssektoren. Et hovedmål er å tilpasse sertifiseringsordningen BREEAM Infrastructure (tidligere CEEQUAL) til norsk anleggsvirkelighet.

– Vi må samarbeide for å nå klima- og naturmålene våre. BREEAM er et godt verktøy for å sikre prosjekters bærekraftsmål. Etter at BREEAM-NOR for nybygg og rehabiliteringer ble lansert for ti år siden, kan et stort antall BREEAM-sertifiserte prosjekter vise til reduserte klimagassutslipp, materialbruk og kostnader. Vi forventer samme effekt når vi sammen med de tre største aktørene i

Tiltak 16 - samarbeid for en seriøs bygge og anleggsbransje

Takk for oppmerksomheten!

cathrine.loennecken@banenor.no

